

“GRONDIG BEKEKEN”

Lek- en Merwestreek
Afdeling 11
41^e jaargang no. 1, maart 2026
Jaarverslagen over 2025

Archeologiedepot gemeente Gorinchem

Toos Busch, Martin Veen & Pernella Sterkenburg

Nationale Archeologiedagen 13-14-15 juni

Gedurende drie middagen bezochten 125 belangstellenden het depot. Elke dag schervenspreekuur en een beamer presentatie over 30 jaar archeologie in Gorinchem. De focus lag dit jaar vooral op de 15de eeuwse schrijfstiften die gevonden zijn op Groenmarkt 8 (2003). Die 46 schrijfstiften waren van koper, messing, ijzer en bot. Later werden leien en griffels gebruikt.

Om aandacht te schenken aan 30 jaar archeologie in de gemeente Gorinchem hadden de medewerkers van het depot voor de jonge bezoekers replica's gemaakt: een wasplankje met zwarte was in een uitholling en een schrijfstift met een afgeplat uiteinde in een etuitje.

Afb. 1 De replica's.
Foto door Toos
Busch.

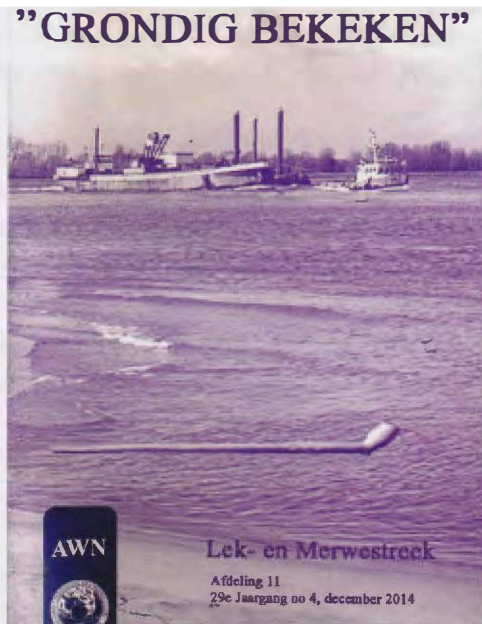
Schenking van Cees van der Esch

In 2009 vond Cees van der Esch deze tabakspijp langs de Waal. Hij is gemaakt door een Gorkumse pijpmaker. De publicatie in Grondig Bekeken "Een complete pijp van Willem Teeck in de golfslag van de Waal, hoe een springend hert tussen de kribben belandt (2014)" vertelt het verhaal. In september keerde de nog altijd complete tabakspijp na bijna 400 jaar terug naar Gorinchem.

Afb. 2 Cees met de door hem aan het Archeologiedepot geschonken pijp. Foto door Toos Busch.

Afb. 3 Publicatie over de vondst in Grondig Bekeken. Jaargang 29 nummer 4.

Schenking van Diederik Breen

De verzameling tabakspijpen, geschonken door Diederik Breen aan het Archeologiedepot, heeft geen geheimen meer na het specialistisch tabakspijpenonderzoek van Jan van Oostveen. De 655 tabakspijpen zijn gedateerd tussen 1630 – 1860. Er zijn ook twee porseleinen pijpen beschreven.

Diverse

- In 2025 bezochten 175 mensen het depot;
- De documentatie, restauratie en registratie van de collectie werd voortgezet door de vrijwilligers;
- Een nieuwe vrijwilliger versterkt het team;
- Martin Veen is 30 jaar betrokken bij archeologie in de gemeente Gorinchem. Zijn belangstelling voorgeschiedenis en archeologie begon al in 1974;
- Tweemaal werd door cursisten van Gorcumkunde het examen afgelegd. Vast onderdeel van de cursus is een rondleiding door het depot;
- Van de dieren op de wandtegels van Burgstraat 7 zijn de voorbeelden op gravures opgezocht. De 15e en 16e eeuwse graveurs waren Abraham de Bruijn, Adriaen Collaert, Albrecht Dürer, Marcus Gheeraerts en Egidius Sadeler;
- De vondsten en de documentatie van de Helmsteeg 1-14 werden in het depot afgeleverd door Koert Salomons;
- Aron de Vries schonk: Handboek voor de Romeinse soldaat;
- Twee panelen en drie tekeningen uit het Agnietenklooster zijn overgedragen aan het Regionaal Archief;
- Op 15 oktober werd voor de erfgoededucatie overlegd via Teams met Annemiek Fierink en Karin de Moor. Het is de bedoeling dat alle basisschoolleerlingen in het kader van de erfgoededucatie eenmaal in hun basisschoolperiode het depot voor archeologie bezoeken.

Website

De website www.archeologiegorinchem.com werd uitgebreid met een AI chatbot als digitale assistent. Diggy staat de bezoekers van www.archeologiegorinchem.com te woord en beantwoordt vragen over archeologie, monumenten en de geschiedenis van Gorinchem.

Krantenartikelen

AD Rivierenland, 10 juni, Roy Grünwald column, verhalen over Oud-Gorcum;

De stad Gorinchem, 10 juni, Ontdek archeologisch depot Gorinchem;

De Stad Gorinchem, 10 juni, Gemeentepagina, Kom naar de archeologie Dagen;

Het Kontakt Vijfheerenlanden, 11 juni, Archeologisch depot opent de deuren;

AD Rivierenland, 12 juni, Bodemvondst is een mysterie. Gorcumse schatbewaarders: 'Wie maakt er nou een dobbelsteen in een kooi?'

Publicaties

- Busch, T., P. Sterkenburg en M. Veen (2025) Depot voor archeologie gemeente Gorinchem, in: Jaarverslagen over 2024, Grondig Bekeken 40 nr. 1, p. 48-51.

- Oostveen, J. van (2025) Gorinchem, collectie Diederik Breen: tabakspijpen; Specialistisch Archeologisch Onderzoek: Jan van Oostveen, Publicatie nummer 405, Tiel.

- Oostveen, J. van (2025) Gorinchem, Vijfzinnenstraat (1983): tabakspijpen en pijpen- potten; Specialistisch Archeologisch Onderzoek: Jan van Oostveen, Publicatie nummer 407, Tiel.

- Salomons, K.T. & S.A.J. van den Berg (2025) Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van waarderende boringen voor het plangebied De Groote Haar te Gorinchem, Hollandia reeks 1294, Rotterdam/Zaandijk.